

سرمقاله

جهانی که در آن زندگی می‌کنیم مملو از پیچیدگیها و ناشناخته‌هاست و دانش بشر به او کمک می‌کند تا دامنه وسیع‌تری از ناشناخته‌ها را ببیند، بدون اینکه همه آنها را بشناسد. آرو می‌گوید: "من فقط از یک دنده اره‌دستی شناخت دارم".^۱

انسان پژوهشگر، بنابر فطرت تشریحی، نسبت به همه پدیده‌های پیرامون خود کنجکاو است و از میان صدها حدس و گمان، پاسخ صحیح سؤال خود را به روش علمی یافته و از طریق منطق علمی می‌پذیرد.

پژوهشگر سعی می‌کند در مورد پدیده‌ای خاص، کنش و واکنش عوامل مختلف را بر یکدیگر یافته و برای نیل به حقایق^۲ نهفته در واقعیات^۳، قواعد و قوانین معینی را از عوامل درهم تنیده آن رویداد کشف نماید و به راز درونی موضوع مورد مطالعه‌اش پی ببرد. در این مسیر سعی او این است که ابتدا فرضیه‌ای را براساس عقل و استدلال و قابلیت رد (ابطال پذیری) مشخص نماید و مطابق آن داده‌های مختلف را جمع‌آوری و طبقه‌بندی نموده و با تجزیه و تحلیل داده‌ها و آزمون علمی و تجربی، روابط بین متغیرها را مورد ارزیابی قرار دهد.

از آنجا که در روش علمی، قضا کمی می‌شوند، لذا اساس قابلیت اندازه‌گیری در بسیاری از

1- Arrow, Kenneth J. (1993) "I Know a Hawk from a Handsaw" in Eminent economists: Their life philosophy, edi. by Michael Szenberg. Cambridge University Press.

2- Truth

3- Reality

مجموعه روشهای علمی بر ریاضیات، آمار، اقتصاد سنجی، و دیگر شیوه‌های منطقی سنجش و کمی نمودن استوار است. بررسی و تجزیه و تحلیل به روش فوق، بزرگترین کشف علمی در طول تاریخ بشری است و تمامی پیشرفتهای و دستاوردهای علمی - فنی زائیده آن است؛ این شیوه فکری و روش حل مسائل، مختص مسائل علوم طبیعی نیست.^۱

طرز نگرش ما به دنیای اطراف و استنباط حقیقت از مجاز و امثال^۲، در کنار مجموعه‌ای از پیش‌زمینه‌های ذهنی و باورها، می‌تواند نوآوریها و آگاهیهای ما را تحدید نماید.

استیسی^۳ می‌گوید: «اعتقادات و باورهای که روزی اساس تداوم سلوک و رفتار علمی در حوزه معینی بود، دشمن سرسخت پیشرفتهای علمی می‌گردد و فقط با شکستن این الگوها^۴ و خلق الگوهای جدید، توسعه و تعالی علمی رخ می‌نماید». بنابراین، رسالت جامعه‌ای پویا، آفرینش فضایی است که نگرشهایی جدید خلق نماید. جمع اعداد^۵ نه تنها مایه توسعه نگرشها، بلکه خود موجب خلق آنها نیز می‌گردد؛ زنگارهای فکری را می‌زداید و ایستایی را به پویایی علمی و عملی، سازندگی و تکامل، بدل می‌نماید.

مجموعه حاضر، ناشناخته‌هایی را در پنج حوزه و براساس قواعد علمی به بحث گذاشته است.

۱- پیرنیا، حسین، تفکر علمی و توسعه اقتصادی و اجتماعی، صفحات ۲۱-۱۹.

2- Ontologism

(فلسفه) علم استنباط حقیقت از مجاز و امثال، فلسفه گیوبرتی "Gioberti" ایتالیایی (۱۸۵۲-۱۸۰۱) که معتقد بود نظام مفاهیم ذهنی نتیجه نظام هستی واقعی است و معرفت خدا فطرت بشر است.

3- Stacy, Ralph, D. 1996 "Strategic Management and Organizational Dynamics, PITMAN, publishing pp. 54-55.

4- Paradigm

5- Paradox

ابتدا با نگرش نظری به علل نابرابری در توزیع درآمد، آثار شاخص‌های کلان اقتصادی بر توزیع درآمد در ایران، مورد آزمون قرار می‌گیرد.

مقاله دوم با استفاده از مدل‌های مختلف، پدیده جایگزینی^۱ سرمایه‌گذارهای بخش خصوصی توسط دولت در ایران، را مورد بررسی قرار می‌دهد.

در مقاله سوم تأثیر تجارت خارجی به ویژه توسعه صادرات بر رشد اقتصادی مورد آزمون قرار گرفته و ظرفیت‌های اقتصادی و انباشت ذخایر به عنوان گزینه‌ای تعیین‌کننده در رهایی از تبعات اقتصاد متکی بر نفت، مورد تأکید قرار می‌دهد.

با توجه به مکان‌یابی صنایع و در چارچوب روش برنامه‌ریزی حمل‌ونقل، در مقاله چهارم، صنایع ذوب فلز کشور، مکان‌یابی می‌شود.

و در نهایت، آسیب‌پذیری اقتصاد کشور به دلیل وابستگی به درآمدهای حاصل از فروش نفت، در مقاله‌ای تحت عنوان نفت و توسعه اقتصادی ایران ارزیابی می‌گردد.

امید که این مجموعه سهمی در ارتقاء علمی و تبیین واقعیات و مسایل اقتصادی کشور داشته باشد.

دکتر محمود متوسلی

سردبیر مجله تحقیقات اقتصادی